

[Lannung.]

at jeg hellere ser vesten påtage sig disse opgaver end skyde dem fra sig, så andre må overtage dem. Det er for mig en selvfølge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Boye Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om apotekervæsenet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2213, fremsættelsen i tidenden sp. 4316).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Holger Eriksen: I henhold til apotekerloven skal de pensioner, der gennem apotekerfonden ydes til farmaceuter og apotekere, reguleres i overensstemmelse med statstjenestemandsløven af 1946. Nu bliver denne lov jo afløst af en ny tjenestemandsløve, og det har derfor været nødvendigt at tilpasse de regler, man hidtil har fulgt, til det nye system. Jeg har gennemgået lovforslaget, og jeg har den opfattelse, at dette er lykkedes helt og fuldt. Det er en kendsgerning, at der er enighed mellem de forhandlende parter om det foreliggende lovforslag, og jeg anbefaler det til vedtagelse.

Marius Buhl: Jeg kan nøjes med at henviser til det, det ærede medlem hr. Holger Eriksen har sagt, da det kun drejer sig om, at de regler, der gælder angående pensionsforholdene for apotekere, nu skal bringes i relation til den nye tjenestemandsløvs pensionsregler.

Jeg kan derfor anbefale lovforslaget, og jeg finder i og for sig ingen grund til, at der nedsættes et udvalg desangående.

Poul Claussen: Jeg kan ikke påtage mig at sige noget nyt om det foreliggende lovforslag; det, der kan siges, er efter min mening sagt af de to foregående talere. Vort parti kan støtte lovforslaget, og jeg slutter mig til den ærede ordfører for partiet venstre, hr. Marius Buhl, når han mener, lovforslaget kan få en hurtig gang gennem tinget, således at vedtagelsen af det kan gå hånd i hånd med vedtagelsen af de bestemmelser om pensioner for tjenestemænd, som tinget forhåbentlig i nær fremtid gennemfører.

Else Zeuthen: Også det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslaget.

Gøting: Retsforbundet kan tilslutte sig lovforslaget.

Petra Petersen: Også den kommunistiske gruppe kan tilslutte sig lovforslaget.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget. Jeg mener, det er så godt gennemarbejdet af ministeriet og så grundigt drøftet med de pågældende interesserede, at en udvalgsbehandling, som det er nævnt, ikke skulle være nødvendig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om værksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2235, fremsættelsen i tidenden sp. 4379).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Peter Ravn: Da vi for kort tid siden behandlede et lovforslag om ændringer i beskæftigelsesloven, fremsatte den højtærede arbejds- og boligminister nogle betragtninger, som er kommet til udtryk i det foreliggende lovforslag. Den højtærede minister sagde dengang, at han havde til hensigt at tage

[Peter Ravn.]

hele beskæftigelseslovgivningen op til en tilbunds gående revision og forsøge at give den en mere produktionsbetonet karakter. Dette synspunkt vandt almindelig tilslutning fra alle sider, og jeg håber derfor også, at vi nu i enighed kan gennemføre dette lovforslag, så meget mere som jeg synes, den højtærede minister har haft en heldig hånd ved udformningen af det.

Det nye i det foreliggende lovforslag er, at de to love, loven om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond — den såkaldte lille beskæftigelseslov — og beskæftigelsesloven af 1946, er sammenarbejdet til én lov og, synes jeg, på en sådan måde, at fordelene ved de to love er bibeholdt.

Fordelen ved den lille beskæftigelseslov var så afgjort den, at arbejderne kunne iværksættes hurtigt uden forhåndsgodkendelse af nogen art. Dette hovedprincip er bevaret i lovforslaget, således at disse mindre arbejder fortsat kan igangsættes straks, uden at man behøver at afvente godkendelse nogetstedsfra. Som i den lille beskæftigelseslov skal disse arbejder fortsat henhøre under et lokalt nævn.

Ulempen ved den lille beskæftigelseslov var i det væsentlige den, at tilskuddet på 40 pct. af den udbetalte arbejdsløn var for lille, så kommuner og andre, der iværksætter disse foranstaltninger, blev noget tilbageholdende med benyttelsen af loven. Det foreslås nu, at der i fremtiden ved iværksættelsen af disse mindre arbejder vil blive ydet det samme tilskud som ved iværksættelsen af de større arbejder, og den praktiske virkning heraf vil sikkert blive, at disse bestemmelser nu vil blive udnyttet langt stærkere end hidtil.

Jeg vil dog gerne her indskyde den bemærkning, at hvis dette afsnit af loven skal bruges på den rigtige måde, er det vist en betingelse, at ministeriet giver nogenlunde klare retningslinjer for, efter hvilke regler disse tilskud vil blive ydet, så man i kommunerne og andre steder kan beregne udgifterne til de pågældende arbejder i forvejen. Jeg håber, at sådanne tilskudsskalaer, eller hvad man vil kalde dem, kan udarbejdes, så man, når de øvrige betingelser er opfyldt, kan påregne et tilskud af en ganske bestemt størrelse.

Foruden denne sammenlægning af bestemmelserne i de to love foreslås der ændringer i bestemmelserne om henvisning i takt med den øvrige lovgivning. Bestemmelsen om 48 timers arbejdsuge sløjfes, så man også her kommer på linje med de aftaler, der findes på det frie arbejdsmarked. Endvidere sker der en decentralisering af administrationen, så en række afgørelser lægges ud i landet. Som nævnt bibeholdes de lokale amtsnævn, dog med den ændring, at de udvides med 1 repræsentant for Foreningen „Bymæssige Kommuner“ og 1 repræsentant for de offentlige arbejdsanvisningskontorer. Denne decentralisering gennemføres også ved henvisningen af arbejdskraft og for de øvrige problemer, der hænger sammen hermed, idet de offentlige arbejdsanvisningskontorer får en række beføjelser, som de ikke hidtil har haft. Fremtidig vil der også stort set blive givet de samme arbejdsvilkår og samme arbejdsbetingelser som ved samme arbejde på det frie arbejdsmarked.

I lovforslaget er der taget hensyn til det forslag om ændringer i beskæftigelsesloven, der blev fremsat i februar måned af venstre og det konservative folkeparti, idet der ikke forlanges nogen forudgående ledighed, for at man kan blive henvist til disse mindre arbejder. Når blot de pågældende er arbejdsløse, kan de henvises til disse foranstaltninger. Det samme gælder licitationsbestemmelserne, hvor man også har taget hensyn til venstres og de konservatives forslag. Det siges herom, at enten skal disse arbejder udføres ved egen foranstaltning eller efter offentlig licitation. Jeg tror, det imødekommer de ønsker, venstre og de konservative har, selv om der vist ikke er stor forskel på den praksis, der har været anvendt hidtil, og det, der her gennemføres.

Det nye afsnit i loven om fremskaffelse af industriarealer og rejsning af værkstedshuse er dog det mest betydningsfulde og afgørende i lovforslaget. I en opgørelse i bemærkningerne er det oplyst, at der siden 1938 er godkendt et beløb på 572 mill. kr. til beskæftigelsesarbejder, og selv om det drejer sig om et temmelig langt åremål, er det dog et antageligt beløb, der er anvendt til disse formål. Der er

[Peter Ravn.]

lavet mange gode, nyttige og fornuftige ting for disse penge også i produktiv retning. Desuden har det betydet, at arbejdsøynen er holdt ved lige, og hele denne lovgivning har virket optrædende for de langvarigt ledige, alt sammen værdier, som man ikke kan gøre op i kroner og øre, men det er vel alligevel naturligt at rejse det spørgsmål, om disse penge ikke kan sættes ind på en sådan måde, at de får større virkning på fremskaffelsen af vedblivende, varige, arbejdspladser. Det står vist klart for alle, at vort arbejdsløshedsproblem kan man ikke varigt løse over beskæftigelseslove. Man kan tage toppen af en alt for stor ledighed, men når beskæftigelsesarbejdet er afsluttet, står problemet lige fuldt tilbage; de arbejdsløse har ikke vundet den varige arbejdsplads, som alle egentlig har krav på. Målet må derfor være at fremskaffe vedvarende arbejdspladser, d. v. s. en erhvervsudvidelse, som kan opsuge de ledige folk.

I det nye afsnit i lovforslaget tager man dette spørgsmål op til behandling. Man vil yde et positivt bidrag til fremskaffelse af industriarealer og værkstedshuse, så der åbnes mulighed for nye industrier, nye virksomheder, nye arbejdspladser. Det foreslås, at der forsøgsvis stilles 2 mill. kr. til rådighed i indeværende regnskabsår og i de to næstfølgende 3 mill. kr. årligt. Det vil vist understrege, at det er en forsøgsordning, og hvis der skulle blive en betydelig efterspørgsel efter disse penge, håber jeg, man vil stille sig velvilligt over for nye drøftelser af disse beløbs størrelse.

Denne støtte til udbygning af industriarealer kan bestå i lån eller tilskud til vej-anlæg, sporanlæg, vandafledningsanlæg, rensningsanlæg, planering, indhegning samt alle de andre ting, der er nødvendige for at gøre arealerne byggemodne. Der kan dog ikke ydes tilskud til arealerhvervelse, og jeg tror, det ud fra mange synspunkter er rigtigt ikke at give tilskud hertil.

Støtten til værkstedshuse består alene i ydelse af lån til delvis dækning af udgifterne ved opførelse af bygningerne, og hvor særlige forhold taler derfor, kan der ydes lån til indretning og ombygning af bestående bygninger. Betingelserne for at opnå lån er, at kommunerne yder kaution enten for hele lånet eller for en del deraf, og lånene

kan ydes med op til 90 pct. af opførelsesomkostningerne.

Ved debatten i tinget i fredags om lovforslaget om egnsudvikling blev det stærkt understreget, at den lille virksomhed fortsat har sin berettigelse. I mange landkommuner er det eneste, man savner, en lille virksomhed, der kan beskæftige en 20-30 mennesker og derved løse deres arbejdsløshedsproblem. Byggemodne industrigrunde kan være med til at klare dette spørgsmål. I bykommunerne kan opførelse af værkstedshuse give den lille industri muligheder, som den ikke har i dag. Det er mit indtryk, at starten af mindre virksomheder er vanskeligere i dag end tidligere, for efterhånden som byplanarbejdet skrider frem i kommunerne, bliver småvirksomhederne hjemløse i boligkvarterer. De må ikke placeres, hvor de kan virke generende for de omkringboende. Garager og udhuse kan ikke længere anvendes til produktion af varer; dertil er den moderne tids krav for store. Værkstedshusene er et forsøg på at skabe et lidt bedre klima for manden med den lille kapital, men den gode idé.

Som slutning på mine bemærkninger vil jeg anføre, at der i den senere tid er skabt en interesse for disse erhvervsproblemer, som ikke har eksisteret tidligere. De nye planer, VJ-planen, NJ-planen, Sønderjysk Erhvervsråd og nu hertil også LF-planen har afsløret, at en bølge af initiativ og virkelyst, som man ikke tidligere har kendt, er gået hen over disse landsdele. Tanken om en udvidet industrialisering, om rejsning af nye virksomheder, udbygning af egnens erhvervsliv, ønsket om gennem en øget indsats at skabe en højere levelfod har i de dele af landet vundet tilslutning i alle befolkningsgrupper. Dette lovforslag betyder en hjælpende hånd til de mennesker, der står i spidsen for disse arbejder. Loven kan blive en løftestang for erhvervsudvidelse i forsømte landsdele. Jeg håber, der vil være folk, der vil udnytte denne lovgivning. På mit partis vegne vil jeg gerne tilsige et hurtigt og velvilligt udvalgsarbejde.

Det kunne være rart at få lovforslaget gennemført i dette folketingsår. Jeg håber, det kan lade sig gøre. Der har allerede i dag været gjort nogle bemærkninger om, hvad der kan nås i dette folketingsår, og jeg vil blot sige dertil, at de tanker, som dette

[Peter Ravn.]

lovforslag indeholder, allerede har været drøftet. Allerede under første behandling af det lovforslag, som venstre og de konservative fremsatte, berørte den højtærede arbejds- og boligminister disse problemer. De har endvidere været drøftet i det udvalg, der blev nedsat, og derfor håber jeg på, at vi kan få et hurtigt udvalgsarbejde, så denne lov kan gennemføres i indeværende samling.

Søren Andersen: Jeg takker den højtærede minister for, at han har fremsat et lovforslag, der i nogen måde tager hensyn til de tanker om ændringer i beskæftigelsesloven, som var indeholdt i det af venstre og det konservative folkeparti fremsatte forslag om ændringer i beskæftigelsesloven af 1946. Men min tak kunne have været fremført med noget større varme, hvis der ikke havde været nogle punkter, som vi ser principielt forskelligt på, og ikke mindst, hvis ikke lovforslaget var blevet fremsat på så sent et tidspunkt, at der ikke er tid til en rimelig og i høj grad tilfrængt udvalgsbehandling.

Fra venstres side har der såvel under finanslovdebatterne i 1955, 1956 og 1957 som i finansudvalget været fremsat ønske om, at beskæftigelsesloven og arbejdsløshedsloven blev taget op til revision og, om jeg så må sige, drejet i positiv retning. Også venstres spareforslag i 1956 indeholdt tanker om en sådan revision, og dertil kommer så det forslag om revision for et begrænset område, som venstre og det konservative folkeparti fremsatte i februar måned.

Jeg kan ikke lade være med at udtale min forundring over, at en lovgivning, der vedrører et område, hvor forholdene dog har ændret sig betydeligt, ikke er blevet ændret under de gentagne socialdemokratiske regeringer, vi har haft.

Det skal imidlertid ikke være lutter malurt, jeg her søger at dryppe i den højtærede ministers bøger. Vi ser med tilfredshed på, at man søger den lille og den store beskæftigelseslov virkeligt sammenarbejdet; derigennem foretages der både en vis decentralisering og en betydelig forenkling af administrationen.

Det må i det hele taget betragtes som en

betydelig fordel, at et stigende antal arbejder kan godkendes hos de lokale amtsnævn, og at en række afgørelser, der tidligere blev truffet i ministeriet, nu kan træffes i disse nævn eller i arbejdsnævnet. Med andre ord: flere arbejder end tidligere kan godkendes efter det, der nu er reglerne i afsnit II, omtrent sammenfaldende med reglerne i den hidtidige lille beskæftigelseslov. Samtidig er det også meningen, at flere mindre arbejder, som udføres af forskellige private og offentlige institutioner, overføres til samme behandlingsform. Det er dog ikke muligt for mig på baggrund af det materiale, vi har fået, at skabe mig et reelt billede af, hvor meget der overføres, og altså hvor meget administrationen virkelig lettes. Det vil jeg meget gerne i det efterfølgende udvalgsarbejde have nærmere præciseret.

Derimod ser jeg forholdsvis tydeligt, at lovforslaget får økonomiske konsekvenser for alle de arbejder, der hidtil har været udført efter den lille beskæftigelseslov, idet der her var en 40 pct.s tilskudsregel, som i fremtiden erstattes af samme tilskudsregler, som gælder, når det drejer sig om store beskæftigelsesarbejder. Det fremgår tydeligt af lovforslagets tekst, at der bliver tale om økonomiske byrder som følge af dette lovforslag, også ud over de 8 mill. kr., som man regner med at denne såkaldte forsøgsordning skulle koste i de kommende 3 år. Jeg vil meget gerne have noget at vide om de økonomiske konsekvenser, og det kan jeg sikkert få i det udvalg, som bliver nedsat.

Jeg erkender, at der ligger en imødekommenhed over for oppositionens forslag i den omstændighed, at der for de arbejder, der igangsættes efter dette afsnit, kun kræves almindelig ledighed, medens man tidligere for en stor del brugte den lille lov, når det drejede sig om folk, der var ved at glide ud af deres arbejdsløshedskasse og over til hjælp fra kommunen. Der ligger altså en betydelig lettelse her, som jeg kun kan udtrykke min glæde over. Det er vel sådan, at der er visse indrømmelser i fællesbestemmelsen om, at personer, der skal lede et arbejde, i fremtiden kan antages, uden at de absolut er ledige. Det siges, at det er den praksis, man har haft, der nu lovfæstes, men jeg vil dog sige, at ved nærmere analysering

[Søren Andersen.]

er det ikke helt sikkert, at nævnte paragraf er tilfredsstillende. Ligeledes er det utilfredsstillende, at man for alle større arbejder vil fastholde den gamle bestemmelse om, at de, der skal beskæftiges, fortrinsvis skal have haft de 100 dages ledighed og ikke have været beskæftiget de sidste 14 dage.

Så er der derimod lempet på bestemmelsen om, at 25 pct. af arbejdstimerne skal forbeholdes de virkelig langvarigt arbejdsledige. Dette tager jeg som bevis for, at man i allerhøjeste grad har trængt til at få gennemført en revision af loven, for ud over arbejdsløshedsøerne, hvor der hersker almindelig enighed om, at der må tages specielle hensyn, vil man ikke ret mange steder kunne anvende loven uden vidtgående dispensationer. Det vil faktisk sige, at det, jeg kalder en diskriminerende bestemmelse med kravet om de 100 og de 14 dages ledighed, bliver endnu stærkere anvendt i fremtiden. Her er et område, hvor den højtærede minister kommer til at give flere indrømmelser, for at man kan få en anstændig lovgivning ud af det.

De bestemmelser, som foreslås med henblik på licitation, skal jeg ikke knytte mange bemærkninger til. Jeg kan godt se, at der under hensyn til de tekniske forhold, til forskellige specielle forhold i forbindelse med arbejdets art er grundlag for dispensationer o. s. v. Jeg kan også godt se, at når mange kommuner efterhånden har sat store penge i dyrt materiel, er det nødvendigt, at disse penge kan forrentes. Men jeg hilser med glæde, at der er lagt noget fastere rammer i loven med hensyn til selve arbejdets udførelse, og at der foretages licitation. Tanken i det nye afsnit, afsnit IV, i lovforslaget, der går ud på at skabe mere varig beskæftigelse, er naturligvis ikke på nogen måde fremmed for os. Det er en tanke, man daglig bliver opmærksom på, når man stilles over for arbejdsløsheden i arbejdsløshedsøerne. Vi vil derfor heller ikke afvise tanken om at gøre brug af denne lovgivning til at gøre industriarealer byggemodne, f. eks.

gennem planering, gennem forskellige tekniske installationer, kloakering, vandtilførsel, og hvad det nu kan være. Det er faktisk arbejder, der i ikke ringe grad minder om grundforbedrings- og landvindingsarbejder.

Hvad angår den økonomiske placering, mener jeg, det er noget, vi kan tale om — og tale om under hensyn til, at det i almindelighed vil dreje sig om arbejder, som, når de er udført, ikke kommer til at koste kommunerne noget; det vil nok vise sig at være arbejder, som man er i stand til at få fuld valuta for igen. Jeg skal ikke afvise det. Jeg synes, det er udmærket, at vi får lejlighed til at tale om, hvordan dette skal ordnes.

Der kan imidlertid også gøres andre betragtninger gældende. Hvorfor tager man ikke i højere grad fat på landvindingsarbejder? Mulighederne for landvindingsarbejder er jo i høj grad til stede mange steder i eller i umiddelbar nærhed af arbejdsløshedsøerne. Jeg har lagt mærke til det statistiske materiale, som er forelagt som bilag til lovforslaget, og jeg er noget overrasket over, så få landvindingsarbejder der er på beredskabslisten. Det er også en af de ting, vi i høj grad må tale om.

Selve beskæftigelseslovgivningen kunne også gøres mere produktiv, f. eks. på den måde, at man kunne give de forskellige arbejder karakter og så yde tilskud efter en sådan karaktergivning: det største tilskud til de mest produktive arbejder. Men hvorfor absolut gøre det på den måde, at tilskudsprocenterne sættes i vejret? Der er jo ikke spor i vejen for, at det kan gøres med modsat fortegn: at man giver de mindst produktive arbejder mindre tilskud, bl. a. også for at puste liv i det naturlige og virkelig produktive næringsliv. Man kan selvfølgelig sige, at én svale gør ingen sommer; men efterhånden som der kommer flere svale, begynder man jo dog at blive sikker på, at sommeren nærmer sig.

Tanken om at give lån til opførelse af fælles værkstedsbygninger vil jeg udtale store betænkeligheder ved, for ud over det ini-

[Søren Andersen.]

tiativ, der fra privat side er foretaget i Ålborg, er tanken mig bekendt ikke gennemført i praksis uden for København. Jeg mener altså ikke, at denne tanke er ført ud i praksis på en sådan måde, at der virkelig er ført bevis for dens bæreevne. Hvis en sådan eksisterer, lad den så få lov til at bane sig vej selv, og lad i det hele taget staten holde fingrene væk derfra. Det kan dog ikke være meningen, at staten skal have fingrene i enhver ny ting, der kommer frem. Det er ret naturligt, at der skal et vist tidsrum til, før det virkelig kan bevises, at en tanke har bæreevne. Det må være sådan, at man ikke til enhver tid søger at udvide det offentlige låneområde. Jeg havde snarere lyst til at gå den modsatte vej, idet jeg tror på, at de private kanaler, de naturlige kanaler, er de sundeste.

Jeg skal sluttelig udtale som mit synspunkt, at det foreliggende lovforslag er egnet til en udvalgsbehandling, og jeg skal på mit partis vegne tilsige god og saglig behandling, således at vi, når vi har gennemgået de mange for mig at se uafklarede punkter, vil være i stand til at få en lovgivning ud af det.

Asger Jensen: Der er naturligvis mange ting, som vi fra konservativ side kan tilslutte os i det lovforslag, vi her har til behandling. Vi kan således principielt give vor tilslutning til, at de to beskæftigelseslove sammenarbejdes, ligesom vi erkender, at der er taget visse hensyn til det lovforslag, som blev fremsat af venstre og de konservative. Men — lad det være sagt straks — der er efter vor opfattelse foreslået så store og gennemgribende ændringer i denne lovgivning, at vi finder det uforsvarligt at gennemføre lovforslaget inden grundlovsdagen.

De ændringer, der foreslås i de nuværende beskæftigelseslove, vil vi i øvrigt gerne yde vor saglige medvirken til. Det tiltaler os umiddelbart, at der forsøges på en decentralisering. Vi ser gerne, at det bliver muligt at afgøre flere af disse sager lokalt ude i de områder, hvor arbejdet skal sættes i gang. Den støtte, man efter lovforslaget tænker at yde til modning af industrigrunde, hviler på et nyt princip, som må kræve en nærmere overvejelse af, om de hidtil fulgte retningslinjer ikke har været til-

strækkelige, men på dette område erkender vi rimeligheden i, at det offentlige er med og går i spidsen for at skabe bygge-modne industrigrunde.

Derimod må vi stille os uhyre skeptisk med hensyn til det offentliges medvirken til bygning af værkstedshuse. Således som forslaget er udformet, kan der gives statslån på op til 90 pct. af byggeomkostningerne, når kommunen vil yde garanti for beløbet eller i det mindste en del deraf. Her begynder staten og kommunerne at deltage i finansieringen af erhvervslivet på en måde, som vi ikke er tilhængere af. Vi tror ikke, det offentlige er i stand til at bedømme, hvilket behov der er for håndværks- og industri-anlæg.

Det har været galt nok, når stat og kommune skulle finansiere boligbyggeri, men på det område har der dog været et mere konstant behov, som var nogenlunde let at overskue. Det er derimod en uhyre kompliceret sag at tage stilling til, hvilke investeringer i erhvervslivet der er påkrævet.

Hvorledes har man tænkt sig at sikre rentabiliteten af sådanne huse? Vil man f. eks. kræve, at der på forhånd er lejere, som har underskrevet kontrakt om lejemål, eller vil man bare bygge og så se, om der er nogen, der har lyst til at flytte ind? Så vidt jeg forstår, overvejer den højtærede boligminister at trække staten helt eller delvis ud af boligbyggeriet. Kunne den højtærede arbejdsminister ikke lære noget heraf? Jeg tror, det var klogt at lære noget deraf i tide, idet det nok skal vise sig, at investering i værkstedshuse vil være en endnu meget sværere opgave at administrere fra et offentligt kontor, end boligbyggeriet har været.

Vor ængstelse gælder ikke først og fremmest værkstedshuse, men vor ængstelse gælder i særlig grad det princip, at staten mere og mere trænger ind på erhvervslivets område. Det vil være meget svært at standse, når først man får begyndt. Hvorfor skulle staten i så fald kun kunne interessere sig for huse med flere værksteder eller små fabrikker? Derefter ville man jo lige så godt kunne bygge enkelte små fabrikker, og så er skridtet ikke langt til, at det også må være staten, der skaffer penge, når de store fabrikker skal udbygges. Så er det ikke svært at se hele svikmøllen:

[Asger Jensen.]

først tager staten store skatter; når de ikke slår til, udskrives tvangslån, som først og fremmest tages fra de skatteydere, som kunne tænkes at ville investere i erhvervs-livet, og derefter henviser man dem til at bede staten og kommunerne om at stille penge til rådighed til at bygge virksomhederne for.

En enkelt hjælpeforanstaltning af den ene eller anden art fra det offentliges side kan vel nok overvejes. I sidste uge var det loven om egnsudvikling, tinget havde til behandling, og her var det NJ- og VJ-planen og andre planer, der var baggrunden for et initiativ fra regeringens side; i dag er det lokale udvalg og andre erhvervsudvalg, der er baggrunden for regeringens tilbud om statens hjælp. Jeg beklager regeringens brug eller måske rettere misbrug af de lokale anstrengelser, der udfoldes på disse områder, idet der er mange medarbejdere ved disse planer, som ikke ønsker statens eller kommunens indblanding i erhvervs-livet.

Det gør det efter min opfattelse ikke bedre, at den lokale kommune skal være medgarant, idet vi så netop er inde i et typisk eksempel på, hvordan det personlige ansvar forflygtiges, når det offentlige skal foretage investering for private. Det vil naturligvis gå således, at ingen kommunalbestyrelse i realiteten kan sige nej til at yde sådan garanti, når staten stiller penge til rådighed. Og så skal der endelig være en eller flere bygherrer. Derfor kan man sige sig selv, at det bliver svært at placere noget egentligt ansvar, den dag byggeriet eventuelt viser sig at være en fiasko.

Ved radiodiskussionen i Bramminge, hvor VJ-planen blev drøftet, tog Sognerådsforeningernes formand Gotfred Knudsen kraftig til orde mod, at kommunerne skulle deltage i finansieringen eller garantere for virksomhederne inden for planens område; han tilføjede, at der jo heller ikke var lov-hjemmel derfor, og at han ikke ønskede dette ændret. Jeg er ganske enig med Sogne-rådsforeningernes formand, men ikke desto mindre søger regeringen gennem dette lovforslag at skabe den første hjemmel for kommunerne til at garantere for erhvervs-byggeri. Det er derfor af uhyre principiel betydning, at folketinget ved denne lejlig-

hed står fast og ikke åbner en sådan adgang for kommunalbestyrelserne. Hvis man først får begyndt på dette princip, vil det nemlig ikke være muligt at sige, hvor der kan standses; man kan være overbevist om, at der nok skal melde sig tilstrækkeligt med ansøgere, hvis man først får lukket op for sluserne.

Det er som sagt et lovforslag af uhyre perspektiv, som for mig at se går i stærk socialistisk retning. Det bliver interessant at høre, hvad retsforbundet har at sige om en sådan lovgivning. Kan trekantregeringen virkelig holde sammen om at komme med sådanne socialistiske lovforslag hver uge? Hvad siger de tre retsstatsministre til, at den nuværende regering finder på det ene nye område efter det andet, hvor staten beredvilligt kommer og tilbyder lån, snart til ét og snart til noget andet? Er det ikke i en så skærende modsætning til retsforbun-dets politik, som den var, dengang de højt-ærede ministre var i opposition, at man med rette må forbavses?

Vi vil som sagt kræve, at der gives os tid til at behandle lovforslaget ordentligt, men i så fald er der mange områder, hvortil vi gerne vil yde vor saglige medvirken.

Morten Larsen: Selv om det nok kunne være ønskeligt, at et vigtigt og vidtrækkende lovforslag som det foreliggende kunne få en noget længere udvalgsbehandling, end det nu er praktisk muligt, vil det radikale venstre gerne medvirke til en ekstraordinær hurtig og velvillig behandling. Årsagen her-til er den, at hvis lovforslaget ikke gennem-føres nu, men skal genfremsættes i næste samling, vil vi let komme til at stå midt i det, loven skulle medvirke til at hindre, nemlig en større arbejdsløshed, der vokser med vinterens strengthed. Efter vor mening skylder vi også de mange kommunalbesty-relser og de mange andre direkte interes-serede landet over det hensyn at gøre loven færdig nu, således at man er rede til at bruge loven efter dens hensigt, når det er eller bliver nødvendigt at iværksætte ekstra-ordinære arbejder for at modvirke en stor arbejdsløshed.

Vi noterer med glæde, at det vel er lovens hovedformål at stimulere kommuner og andre til ekstraordinære foranstaltninger for at hjælpe specielt de langvarigt arbejds-

[Morten Larsen.]

løse, men at det dog er således, at der fra ministeriets side vil blive lagt vægt på gennemførelse af arbejder af produktiv karakter, og der også vil blive taget hensyn til den visse steder omfattende arbejdsløshed i landdistrikterne.

Loven skal, hvis det foreslåede bliver gennemført, medvirke til, at forslag om beskæftigelsesarbejder skulle få en lettere gang fra idé til virkelighed. Mange afgørelser, der hidtil kun har kunnet finde sted i selve arbejdsministeriet, kan nu finde sted hos lokale instanser i form af de i § 5 foreslåede amtsnævn eller i arbejdsdirektoratet. Det skulle betyde, at de mindre af de opgaver, som loven tager sigte på at løse, kan få en meget hurtig afgørelse, og det vil ikke mindst i landdistrikterne være sådanne mindre beskæftigelsesopgaver, der er brug for. Sammen med en kommende lov om egnsudvikling skulle denne lov kunne få stor betydning i de egne af landet, som med hensyn til industriel udvikling ikke er på højde med hovedstadsområdet eller de øvrige store byområder.

Der gives igennem § 14 arbejdsministeren rådighed over 8 mill. kr. fordelt over 3 år til støtte til udbygning af industrialer m. v. Der skulle herigennem være mulighed for at gøre områder i arbejdsløshedsøerne industri- og byggemodne ved nyanlæg eller udbygning af bestående vej-, bro-, havne-, vand-, el-anlæg m. v. Hvis loven på dette område viser sig at virke efter sin hensigt, således at de omtalte 8 mill. kr. ikke kan slå til, skulle der efter min mening ikke være noget i vejen for at tage dette beløbs størrelse op til revision inden for den 3-årige periode.

Der gives også mulighed for støtte til etablering af værkstedshuse, så at håndværkere af forskellig kategori gennem samarbejde, fælles administration o. s. v. får en chance for at komme i gang, og jeg kan sige, at jeg deler slet ikke den konservative opfattelse af statens støtte på dette område. Denne støtte gives — efter min mening meget rimeligt — kun som delvis lån til de nødvendige bygninger eller ændring af bestående, men der ligger i denne lånemulighed en opfordring til kommuner, institutioner eller andre interesserede kredse til at tage det problem, som værkstedshusene omfatter, op

til løsning, således som vi har hørt om det i Ålborg.

Lovforslaget, der her er til første behandling, hedder „forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse“. Det har vel i nogen grad hidtil været hel- og halvofficielle foranstaltninger, der har været i forgrunden, når der har været tale om støtte til iværksættelse af beskæftigelse, men da ordene „... beskæftigelse af arbejdsløse“ også indgår i titlen, vil det vel ikke være urimeligt at spørge den højtærede arbejdsminister, om denne lov kan kombineres med andre love, hvis anvendelse kan medføre øget beskæftigelse i en række erhverv.

Jeg vil gerne understrege det, mange ved, at en hel række af landbrugets staldbygninger trænger til fornyelse eller forbedring. Det er vel snart velkendt, at landbruget gennem lavere eksportpriser og derigennem lavere hjemmemarkedspriser har fået sin indtægt væsentlig beskåret. Denne indtægt bliver — ganske vist uafhængig af salgspriserne — endnu mindre, hvis staldbygningerne er u hensigtsmæssige, kolde og fugtige. Mange landmænd kan ikke selv klare den investering, der kræves for at gøre staldbygningerne til gode og billige produktionssteder, der rummer mulighed for en rimelig arbejdsfortjeneste.

En ændret eller udvidet mulighed for lån på dette område, så at der kunne lånes penge måske til billige renter og en rimelig afdragetid, ville hjælpe landbruget på længere sigt samtidig med, at der skabes beskæftigelse til mange arbejdere og håndværkere ude i landdistrikterne, hvor det mange steder er hårdt tiltrængt; en beskæftigelse, der ville brede sig til andre erhverv.

Jeg vil også gerne sætte en streg under landvindingen. Der kunne måske ligeledes være tale om, at rådighedsbeløbene til boligbyggeriet — specielt til kapitel V. A.-byggeriet — blev taget op til revision, så at en række ubevilgede ansøgninger kunne imødekommes, hvorved et forståeligt ønske om egen bolig kunne opfyldes samtidig med, at der skabtes mulighed for øget beskæftigelse for en lang række arbejdere og håndværkere.

På ét område har banker og sparekasser skabt beskæftigelse: ved lån til varmeisolering af mindre huse. Jeg synes, at bankerne

[Morten Larsen.]

og sparekasserne skal have tak for dette initiativ; jeg er sikker på, at denne isolering er samfundsgavnlig også ud over det rent beskæftigelsesmæssige, nemlig igennem en brændselsbesparelse; men det kunne måske være rigtigt også set ud fra ønsket om beskæftigelse, at der skabtes mulighed for isolering i de større huse og boligkomplekserne. Staten kunne måske medvirke her til, bl. a. ved at lade statslånene rykke tilbage for tillægslån fra penge- eller kreditinstitutioner til denne samfundsgavnligt varmeisolering.

På en række områder ud over de nævnte skulle der være mulighed for at forene bestræbelserne for at skabe beskæftigelse med det produktionsfremmende og det samfundsgavnlig. Ingen må undlade at føle sig forpligtet til at medvirke til at skabe beskæftigelse og undgå en urimelig arbejdsløshed. Vi skal gøre det for de menneskers skyld, der bliver ramt af arbejdsløshed. Vi skal gøre det, fordi samfundet ikke har råd til at undvære den produktion, der kan skabes gennem udnyttelsen af de alt for mange arbejdsløshedsdage. Jeg tror, det foreliggende lovforslag er et godt skridt i den rigtige retning, og kan derfor på mit partis vegne anbefale en velvillig behandling af det.

J. M. Pedersen: På mit partis vegne kan jeg udtale tilfredshed med, at de to gældende beskæftigelseslove tages op til revision og sammenarbejdes. Efter at disse love har været gældende siden 1946 og 1949, må der være høstet så store erfaringer på dette område, at vi kan finde frem til visse forbedringer, som vi alle ønsker og forhåbentlig kan blive enige om. Arbejdsløshedsspørgsmålet ligger os stærkt på sinde, og vi vil gerne være med til at yde vor indsats både af hensyn til de arbejdsløse og til samfundet.

Af særlig betydning for samfundet er det, at de arbejder, der sættes i gang, er produktive eller nødvendige i samfundsudviklingen, som det er udtrykt i lovforslaget: fremtidsbetonet arbejde. Det må der lægges megen vægt på.

Lempelserne i kravet om en forudgående ledighedsperiode, har vi ikke noget at indvende imod.

Bestemmelsen om statslån til opførelse af værkstedshuse indtil et beløb af ca. 90 pct. af opførelsessummen vil vi se på med velvilje; men vi mener, det er nødvendigt, at der høstes erfaringer i praktisk henseende for disse huses vedkommende, inden vi går for vidt med statsfinansieringen, som vi ellers ikke er stærke tilhængere af. Her gælder det bekæmpelsen af arbejdsløsheden, og det vil efter min mening også være nødvendigt at lette mulighederne for, at det private initiativ kan sætte arbejde i gang, jeg tænker her særlig på, om vi ikke kan få en lempelse af den hårde kreditindskrænkning, vi har lidt under nu i nogle år.

Vi mener, det er fornuftigt at lempe licitationsbestemmelserne og ikke altid kræve licitation på arbejdet. Jeg ved ikke, om man har erfaring for, at entreprenørarbejdet er blevet for dyrt, men vi ved, at de licitationsberettigede har deres bestemte aftaler, som ikke altid virker billiggørende på arbejdet.

Men disse få bemærkninger vil jeg opfordre til, at vi alle yder vor indsats for at opfylde den højtærede ministers ønske om at få loven gennemført allerede i denne samling. Jeg synes også, det er meget kort tid, vi har til lovforslagets behandling, men vi har jo så stor arbejdsløshed, at det er af stor betydning, at vi alle yder en indsats for at få den afskaffet. Jeg kan anbefale, at vi alle gør vort bedste for at få dette problem løst.

Alfred Jensen: Da vi den 13. marts behandlede et forslag om ændring i beskæftigelsesloven, udtalte den højtærede arbejdsminister, at det var påkrævet allerede nu at gøre et fremstød for at øge beskæftigelsen. Jeg tror, at ministeren har tilslutning fra det store flertal i folket til disse betragtninger, og mit parti giver dem vor fulde tilslutning, ligesom vi vil give de tanker og de forsøg på fremstød, der vil blive gjort i denne retning, at mulig støtte og tilslutning.

Ministeren gav også udtryk for, hvordan et sådant fremstød skulle foregå, og sagde for det første, at der fra et udvalg ville komme et materiale, som kunne danne grundlag for en mere konstruktiv beskæftigelsespolitik. Dernæst sagde ministeren, at beskæftigelseslovgivningen — det var jo den, vi behandlede — skulle suppleres med

[Alfred Jensen.]

bestemmelser, der gav grundlag for støtte til fremskaffelsen af varige arbejdspladser.

Det, vi står over for her, må vel være det ene af de fremstød, der rettes mod arbejdsløsheden, og sammen med det forslag om egnsudvikling, vi behandlede i fredags, har vi vel her de to stødkiler, der er sat ind fra regeringens side. Spørgsmålet er så, om det, der her er lagt på bordet, betyder en højnelse af beskæftigelsesniveauet på en sådan måde, at det føles. Jeg har allerede fremført mine betænkeligheder ved forslaget om egnsudviklingsplaner. Jeg kan ikke se, at det, det opnås herigennem, er tilstrækkeligt. Jeg har, som allerede fremhævet, intet imod, at man gennemfører foranstaltninger af denne art med egnsudviklingsråd, med konsulentvirksomhed, med statsgaranti for lån og ydelse af statslån, hvor det kan være påkrævet, men det store fremstød deri kan jeg ikke se, og der blev jo heller ikke givet udtryk for, at noget sådant kunne ventes, da vi behandlede forslaget i fredags.

Det, der nu ligger på bordet, er en ajourføring af lovgivningen, og man kan vel også sige, at det er en forbedring på visse områder, når man ajourfører bestemmelserne om arbejdstid, når man ændrer ved aldersgrænsen for beskæftigelse ved disse arbejder. Der er andre bestemmelser, der vel også er en ajourføring og måske nok en smidiggørelse af lovgivningen, men om det nu resulterer i det, der skulle komme ud deraf, er noget andet. Jeg har i allerhøjeste grad mine tvivl om, hvorvidt de indrømmelser, der er givet over for venstres og de konservatives forslag, betyder, at der kommer nogen som helst øgede beskæftigelsesmuligheder ud af det.

Så er der naturligvis spørgsmålet om det nye, om udbygningen af industriarealer og lån til værkstedsbygninger. Jeg kan ikke se, hvor meget det betyder, men det er i hvert fald begrænset, hvor meget der kan komme ud deraf, selv om samtlige de 8 mill. kr., der er fastsat i lovforslaget, bliver anvendt, og man stiller sig det spørgsmål: hvor megen beskæftigelse kommer der egentlig ud af det, der her foreligger? Jeg er nok klar over, at der kan blive mere beskæftigelse pr. år fremefter, end beretningen giver udtryk for — den beretning, der findes som bilag til lovforslaget — og

vi venter også på forslag fra det udvalg, regeringen har nedsat, men alligevel spørger man sig selv: hvor meget arbejde giver dette her, og batter det noget over for den store ledighed, vi har — en gennemsnitlig årsledighed på 70 000 mand? Ja, af det materiale, der foreligger fra statistisk departement, ved vi, at der i forårstiden, i marts måned, ikke var beskæftiget mere end godt 3 000 mand ved disse foranstaltninger. Dette tal er ganske vist noget lavt, idet man oplyser, at der for et år siden var 3 200 mere, men er det det, der forstås ved et fremstød for højnelse af beskæftigelsesniveauet her i Danmark, at man lægger et sådant forslag på bordet, der, så vidt vi kan se, kun stiller 8 mill. kr. mere til rådighed? Selv om man vil administrere loven bedre fremefter, tror jeg ikke, at det giver tilstrækkeligt, og det, der indeholdes i titlen, beskæftigelse af arbejdsløse, bliver der vist ikke ret meget mere af, end vi har for tiden. Bliver det tilfældet, er det ikke særlig meget, der kommer ud af det fremstød, der blev bebudet den 13. marts i ministerens tale.

Det, vi har brug for, er noget helt andet. Det er noget, som virkelig giver beskæftigelse til de arbejdsløse. Jeg har bemærket den store glæde, hvormed man omtaler de forskellige initiativer, der tages rundt omkring her i landet, men hvad nytter det, når det kun bliver til taler og planer? Det, der er brug for, er realiteter, praktiske foranstaltninger. Det er det, de arbejdsløse i Nordjylland tænker på, det er det, de arbejdsløse i Vestjylland har brug for, det er det, de arbejdsløse har brug for over det ganske land. Jeg vil gentage, hvad jeg sagde i fredags: det, der er brug for, er, at man sætter ind og får de virksomheder startet, der er nødvendige for at udnytte de naturforekomster, der findes i Jylland.

Det er her, arbejdsløsheden er værst, det er her, der skal sættes ind. Jeg har nævnt visse ting, der kunne bygges i Jylland. Hvis man virkelig skal skaffe beskæftigelse til de arbejdsløse dér, må man tage fat på de problemer. Man kan synes om eller ikke synes om, at staten sætter ind, men de arbejdsløse i egnene, der er ramt af ledigheden, kan ikke gå og vente på, at det private erhvervsliv får mod til at tage fat på at løse opgaverne — og måske også får mulighed derfor. Derfor er det nødvendigt,

[Alfred Jensen.]

at der praktisk sættes ind på at få arbejde i gang.

Det er også nødvendigt, at man bruger de midler, der er opkrævet til vejarbejder, i langt, langt større omfang, end tilfældet har været. Der er jo penge nok til at foretage den forbedring af trafiknettet, der er ønsket, og der kunne og burde sættes meget mere arbejde i gang med udbedring af veje, med omlægning af veje, med bygning af broer og deslige. Jeg vil også påpege, at man i flere år har holdt visse offentlige bygningsarbejder tilbage, det gælder ikke mindst bygning af skoler. Jeg tror, at man for nogle år siden opgjorde det manglende skoleantal til at omfatte byggeri for omkring 1 milliard kr. Hvis der skal skabes arbejde til de arbejdsløse, er det nødvendigt, at man tager fat på at sætte arbejder af den art i gang, der nu har været holdt tilbage i flere år. Og hvad der gælder skoler, gælder også hospitaler, biblioteksbygninger m. m.

Det ærede medlem hr. Morten Larsen gjorde opmærksom på boligbyggeriet. Også her kan og bør der ske en bedring i situationen. Hverken de, der mangler bolig, eller de, der skal opføre boliger, er tjent med fortsat at gå i det uvisse; ingen ved, hvad der kan ske i den kommende vinter eller tiden fremefter. Der har været lovet praktiske forslag angående det kommende boligbyggeri, men det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi mener, at man må forlange den gældende boligstøttelovgivning forbedret på en sådan måde, at der bygges mere.

Jeg vil også gerne her påpege nødvendigheden af at forbedre de gamle boliger. Også det problem har været til behandling her før. Det er ikke alene et spørgsmål om at gøre boligen mere bekvem for den, der har den, det er også et spørgsmål om at gøre den billigere såvel for beboeren som for samfundet. Hvis man gennemfører tætning af vinduer og døre, hvis man foretager de isoleringer, man er i stand til at foretage, kan brændselsforbruget sættes så meget ned, at landet skulle kunne spare 300 mill. kr. ved importen af brændsel. Det er en opgave, som må løses, og som vi skylder både samfundet og de arbejdsløse at gå i gang med. De foranstaltninger i form af påbud og lettelser, der er nødvendige, for at ejerne

af ejendommene kan foretage noget sådant, må man vel nok kunne gennemføre, hvis der er vilje dertil.

Der er talt om landvindingsarbejder. Ja, også det område kan tjene til at bringe arbejdsløsheden ned og til at gøre landets produktionsapparat bedre. Jeg vil gerne give tilslutning til det ærede medlem hr. Morten Larsens udtalelser angående staldbygninger. Det forekommer mig, at sådanne foranstaltninger ikke alene vil betyde gode beskæftigelsesmuligheder, men også bedre og billigere produktionsvilkår for landbruget, end det hidtil har haft. Også på andre felter kan og bør der sættes ind, hvis vi virkelig skal foretage fremstød for at højne beskæftigelsesniveauet.

Men man bør ikke alene søge at fremme beskæftigelsen; man må gøre sig klart, at i det omfang, dette sker, melder sig også problemet om afsætning af det, der produceres, idet øget beskæftigelse — for slet ikke at nævne fuld beskæftigelse — vil betyde øget produktion og dermed øget forpligtelse for samfundet til at sikre, at det, der fremstilles, kan afsættes. En hel del vil naturligvis kunne aftages her i landet i det øjeblik, flere drages ind i produktiv beskæftigelse, ligesom en del vil kunne afsættes, hvis man standser den forbrugsbegrænsende politik, man fører. Men tilbage bliver alligevel, at varen skal sælges, og derfor er det nødvendigt, hvis der skal være nogen mening i talen om beskæftigelsesfremstød, også at tage landets almindelige politik op til revision, for enhver kan se, at vi ikke med den tilknytning, vi har til bestemte lande, og med den optræden, Danmark præsterer, har mulighed for at skaffe os den nødvendige afsætning. Der har fra forskellig side været rejst kritik mod de danske myndigheder, fordi de ikke optræder aktivt nok over for andre lande. Finanstidende har i det sidste par numre gjort opmærksom på den utilgivelige ligegyldighed, der udvises over for de krænkelser, Danmark bl. a. er udsat for fra Den tyske Forbundsrepublik side. Det er klart, at skal industrien udvikles, og det skal den, skal der skaffes arbejde til det danske folk, bliver man nødt til at lægge den handels- og udenrigspolitik, der føres, om, således at vi kan skaffe afsætning for det, der produceres. I den forbindelse vil jeg understrege, at vi

[Alfred Jensen.]

ikke alene skal søge at forbedre vore afsætningsmuligheder i Vesteuropa, men også i den østlige verden, ja overalt på den ganske jordklode. Der er muligheder derfor, det viser erfaringerne, men det kan naturligvis kun lade sig gøre, hvis dansk politik støtter noget sådant, hvis man fører en aktiv handelspolitik. I modsat fald vil det ikke være muligt for dansk erhvervsliv og den danske stat at hamle op med de store udenlandske monopolselskaber og andre staters handelspolitik.

Det foreliggende lovforslag er ikke tilfredsstillende. Det er muligt, at det kun betegner en begyndelse, men så må næste skridt i hvert fald komme meget hurtigt og være betydeligt mere omfattende end såvel dette lovforslag som det sideløbende lovforslag, vi behandlede i fredags.

Jeg vil ikke med disse bemærkninger sige, at vi ikke er interesserede i, at lovgivningen bliver forbedret på disse områder; det er vi, og det er klart, at vi vil give vor støtte til gennemførelse af de foranstaltninger, der kan fremme beskæftigelsesmulighederne, om det end er aldrig så lidt, de bliver fremmet, og dermed har vi i og for sig også sagt, at vi stiller os velvilligt over for det lovforslag, der her foreligger. Men vi finder det nødvendigt at fremhæve, at det ikke er tilstrækkeligt, og at det er på helt andre felter der skal sættes ind, hvis vi virkelig skal skaffe beskæftigelse.

Denne tale er ikke alene møntet på den højtærede minister, der har fremsat dette lovforslag, men også på dette høje ting og på alle i Danmark, der virkelig vil sætte ind for at skaffe beskæftigelsesmuligheder i landets tyndt befolkede egne, alle der virkelig er interesseret i, at landet skal blive industrielt udviklet. Ønsker man det, må der nemlig andre foranstaltninger til, og selv om vi har en trepartiregering med vanskeligheder, håber jeg, at der også her vil være forståelse for, at der skal betydeligt mere til end det lovforslag, der ligger på bordet i dag.

Arbejds- og boligministeren (Bundvad):
Ser jeg bort fra bemærkningerne om værkstedshusene, tror jeg, jeg er i den situation at kunne takke samtlige ordførere for vel-

villig tilslutning til lovforslaget, idet jeg har forstået det sådan, at inkorporeringen af den lille lov i den store er man stort set enig om, at man også stort set er enig om, at vi skal prøve at udvide industriarealerne, men at man er i tvivl om, hvorvidt vi bør give lån til værkstedshusene. Jeg synes, at der her er et grundlag, vi kan arbejde på.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger til enkelte af de problemer, der har været fremme, men jeg gør på forhånd opmærksom på, at jeg ikke vil gå ind på de mange vidtgående spørgsmål, der er rejst, f. eks. af det ærede medlem hr. Alfred Jensen; de hører hjemme, mener jeg, i en finanslovdebat eller tillægsbevillingslovdebat, og jeg vil holde mig til selve det lovforslag, vi behandler i dag.

Når jeg har lagt vægt på, at vi skulle lægge den lille beskæftigelseslov ind i den store, er det, fordi jeg tror, vi derigennem får nogle nye beskæftigelsesmuligheder. Det er jo sådan, som de ærede medlemmer ved, at den tekniske udvikling i landbruget har medført en temmelig stor arbejdsløshed ude omkring og en arbejdsløshed, der har tilbøjelighed til at låse sig fast i landkommunerne. Vi kan ikke igangsætte et større beskæftigelsesarbejde i hver enkelt landkommune; men mange kommuner har mindre arbejder, som de kunne komme i gang med til nedbringelse af arbejdsløsheden, og jeg tror, at hvis vi gør administrationen af bestemmelserne mere smidig — giver den lille lov, om jeg så må sige, nogle større rammer og også, som det ærede medlem hr. Søren Andersen var inde på, andre tilskudsregler — vil de kommuner, som har de store arbejdsløshedsproblemer, få en større chance for at sætte arbejder i gang, end de har i øjeblikket. Det er på dette grundlag jeg gerne i udvalget vil drøfte bl. a. det, som det ærede medlem hr. Søren Andersen var inde på angående fordelingen af tilskuddene og angående en decentralisering. På den måde tror jeg bedre vi kan modvirke arbejdsløsheden, end vi kan i øjeblikket.

Det andet store spørgsmål, der har været til drøftelse, er etableringen af værkstedshuse, og her undrer det mig noget, at bl. a. det ærede medlem hr. Asger Jensen tog så stærkt på vej. Det er jo ikke alene her i landet, man har arbejdet med det

[Arbejds- og boligministeren.]

problem; det har man også i en lang række andre lande. Jeg har foran mig liggende en rapport fra England, hvor man netop har arbejdet meget ihærdigt med det; man har dér siden 1945 haft en låneordning, hvorigennem man har udlånt 6,9 mill. £, altså mellem 120 og 130 mill. kr., netop til den opgave, vi taler om her. Og man er gået et skridt videre, idet man ikke overlader det til de private at bygge, men det er det offentlige selv, den konservative regering selv, der bygger og derefter lejer de pågældende lokaler ud til en lavere pris end omkostningerne. Jeg kan oplyse, at hvis de pågældende lokaler skulle lejes ud til markedsprisen, ville prisen blive ca. 60 kr. pr. m²; men man lejer dem ud til en pris af mellem 30 og 35 kr. pr. m². Det har den engelske regering naturligvis gjort ud fra ønsket om at sprede erhvervene ud i områder, hvor det har knebet meget, og det resultat, man på dette område har opnået efter 10 års virksomhed, er, at der i den slags værkstedslokaler, småindustri lokaler og værkstedscentre er beskæftiget 190 000 mand. Så kan man naturligvis mere sig med at kalde det en slags socialisme, hvis man vil; men der er nået ganske konkrete resultater.

Så vidt har jeg ikke tænkt mig at gå. Jeg har ment, at vi skulle gå den anden vej, at når vi igangsætter arbejder for at bekæmpe arbejdsløsheden, skulle vi give visse arbejder en drejning over mod noget positivt, således at de også fremover kan give beskæftigelse. Vi skal appellere til visse kredse rundt om i kommunerne, der i dag ikke kan komme i gang med værkstedshuse, om nu at slutte sig sammen og tage den udstrakte hånd, som lovforslaget betyder, om at se at få bygget disse småindustri virksomheder eller håndværksvirksomheder, der varigt giver beskæftigelse; det vil være langt bedre end at bevilge penge til et arbejde, der afsluttes en gang for alle.

Jeg tror, at når man kommer til at drøfte dette i udvalget, vil der blive en chance for,

at vi kan samles om denne opgave, og jeg tror, den har interesse i de videste kredse i vort land.

Med hensyn til det spørgsmål, det ærede medlem hr. Søren Andersen var inde på om de 100 dages ledighed som forudsætning for at kunne komme på beskæftigelsesarbejde, vil jeg gerne sige, at vi kan ikke helt slippe tanken om, at det er en opskolings-, omskolings- og træningslov, der er tale om, men jeg vil gerne henvise til, at forslaget § 11, stk. 4, netop imødekommer det ærede medlems synspunkter ved at give en dispensation fra den strammere regel.

Med hensyn til landvindingsarbejder, som de ærede medlemmer hr. Søren Andersen, hr. Morten Larsen og hr. Alfred Jensen var inde på, kan jeg sige, at mulighederne jo er afgrænset ved de midler, det høje ting, det vil sige finansudvalget, stiller til rådighed, men skulle der i udvalget vise sig interesse for at bevilge flere midler, kan vi da i høj grad tale også om det spørgsmål.

Det ærede medlem hr. Morten Larsen var for det første inde på spørgsmålet om landvinding og dernæst spørgsmålet om statslån — det er kapitel V.A.-husene — endvidere varmeisolering og en række andre spørgsmål. Det er spørgsmål, hvormed regeringen arbejder så at sige løbende for at finde en fornuftig løsning, men jeg vil gerne specielt om varmeisolering sige, at såfremt der er statslån i huset, så rykker dette — ud fra den betragtning, at man skal have plads for lån til varmeisolering. Denne tanke er altså allerede taget op til endelig løsning.

Det ærede medlem hr. J. M. Pedersen anstillede nogle økonomiske betragtninger og påkaldte en kreditlempelse. Jeg går ud fra, at det ærede medlem erindrer, at obligationsrenten i løbet af de sidste tre fjerdingår er faldet mere end 1 pct., og at diskontoen er sænket med $\frac{1}{2}$ pct.

Så kort skal jeg gøre det på denne tid af aftenen og i øvrigt sige, at hvis der er detailspørgsmål i lovforslaget, man vil have drøftet, vil jeg være villig dertil.

[Arbejds- og boligministeren.]

Der er sagt, at det er kort tid, Folketinget får til behandling af lovforslaget. Jeg må måske minde om, at allerede den 13. marts var de tanker, vi nu drøfter, til behandling her i tinget, at jeg har været til samråd i det nedsatte udvalg om de samme spørgsmål, og at forslaget, som jeg her har fremsat, har været indleveret til det pågældende udvalg, så det er slet ikke nye tanker, man arbejder med. Ud fra dette håber jeg på hurtig og velvillig behandling af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Ravn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om tillæg til lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m., forslag til lov om nautiske eksaminer m. m. og forslag til lov om skibes bemanning har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om elektroinstallatører har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er meddelt mig, at *Sønderup* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om egnsudvikling. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Sønderup* har vedkommende gruppe udpeget *Foged*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at *Kirkegaard* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om en kornordning for høståret 1958-59 og forslag til lov om afsætning af danske

landbrugsvarer. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Kirkegaard* har vedkommende gruppe udpeget *A. C. Normann*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 28. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om vederlag og pension m. v. for ministre.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.).

[Fremsat 10. december 1957]

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.).

[Fremsat 19. marts 1958]

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (Administrativt bestemt frihedsberøvelse).

[Formanden.]

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udvidelse og ombygning af rigshospitalet.

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom.

13) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om brunkullejer.

14) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om den kgl. veterinær- og landbohøjskole.

15) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker.

16) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme.

17) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme.

18) *Anden behandling af:*

Forslag til beværterlov.

Mødet hævet kl. 17⁵⁵.

94. møde.

Onsdag den 28. maj kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om fordelingen af visse fra udlandet modtagne erstatninger har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om de kulturhistoriske lokalmuseer har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Lannung* til forsvarsministeren:

„Finder forsvarsministeren det ikke rigtigst, at embedsmænd i forsvarsministeriet og officerer i værnene undlader at lade sig indvælge i bestyrelsen for selskaber, der har eller kan forventes at få leverancer til forsvaret, og vil forsvarsministeren i bekræftende fald overveje, hvilke forholdsregler der eventuelt bør træffes med henblik herpå?“

Lannung: Der har i dagspressen været meddelelser om et tilfælde, hvor en højere embedsmand i forsvarsministeriet og højere officerer i værnene har sæde i bestyrelsen for et erhvervsselskab, der har fået leverancer til forsvaret.

De pågældende leverancer gav for øvrigt anledning til, at fagforeninger klagede over, at vedkommende leverende selskab — der er et datterselskab af et større udenlandsk firma og har flere udlændinge i bestyrelsen — efter fagforeningernes mening skulle være blevet stillet bedre end et konkurrerende dansk firma, navnlig med hensyn til tidsfrist for udarbejdelse af tilbud på leverancer, idet man i første omgang overhovedet ikke havde givet det danske selskab anledning til at give tilbud. Jeg ønsker ikke på nogen måde at insinuere, at den nævnte højere embedsmands og nævnte højere officerers